

JOEN@

era prumèra

NUMERÒ 4 • SETEME DE 2002

Il trobada de Joeni Occitanocatalans

Eth corner mieiambientau

Joen damb salut

Un modèl tamb istòria

Noticies d'Aran

Serada prèmi Aran de literatura

ERA PRUMÈRA REVISTA ENTATH
JOEN DERA VAL D'ARAN

Conselh Generau d'Aran

2 Editoriau**3** Notícies d'Aran**4** II trobada de Joeni Occitanocatalans**4** Joen damb salut**5** Secretaria Generau de Joenessa**6** Eth cornèr mieiantientau**7** Un modèl tamb istòria**7** Serada prèmi Aran de literatura**8** Era oficina de Joenessa se traslade

Amic, te correspon espciaument a tu, joen deth país, hèr un esfòrç entà, d'ua forma decidida, implicar-te enes ahèrs sociaus e publics dera tua tèrra, ena defensa e proteccion deth tòñ miei ambient, ena promocion dera tua lengua e cultura... Ès tu, eth qu'a d'imaginar e diboishar era Val d'Aran ena quau vòs

viuer e trabalhar. Ès tu, joen, eth qu'a era responsabilitat de decidir eth nòste futur.

Araneses e aranesi, mos cau non sonque conservar aqueres arraítz que mos dan era identitat coma pòble senon que mos cau tanben hèr un esfòrç important entà impregnar dera nòsta lengua, es nòstes costums, es nòstres tradicions, e tot aquerò aute que mos identifique coma pòble a toti aqueri que mos visiten; as toristes entà que se sensibilizen e non confonen era nòsta cultura occitana damb era catalana o era espanhòla, e a toti aqueri que vien a viuer en Aran entà facilitar-les era su integracion e entà que se poguen sènter tant aranesi coma nosati, perqué en definitiva, era identitat nacionau non ei ua question de neishement senon qu'ei un ahèr de sensibilitat e sentiment.

Èm ara, mès que jamès, ena Euròpa des pòbles, ua Euròpa sense termières, damb ua madeisha moneda, ua legislacion cada còp mès uniforme, mès unificadora, un espaci que vò amassar mès, culturaument e lingüisticament plan diuersi e a on cada còp mès es estats pèrden importància e es nacions sense estat renèishen e aquerissen un pes especific important en aquest gran espaci europèu. Ei per açò qu'entà qu'era nòsta identitat personau e collectiva non se veigue diluïda o desdiboishada en aquesta naua realitat, cada còp mès, ei de besonh assolidar e deféner eth nòste hèt diferenciau, aquerò que mos hè a èster com èm; era nòsta lengua e cultura occitana.

Joen ei enes tues mans. Non t'ac dèishes pèrder!!!

Coordinador
Alex Moga

Dessenh e maquetacion
Alèxia Grustan

Ua publicacion de:

Conselh **Generau d'Aran**
Oficina de Joenessa

Eisharc Jaquet Solé
Tecnic de Mieiantient deth
Conselh Generau d'Aran

Notícies d'Aran

Estudi Sociologic deth joen d'Aran

Eth passat mes d'abriu auec lòc en Barcelona ua amassada entre eth Conselh Generau d'Aran e un gabinet d'estudis sociologics. En aguesta amassada se meteren es bases entara realizacion d'un estudi sociologic dera joenessa dera Val d'Aran en linha de redaccion deth Plan Generau de Joenessa.

Aguest estudi sajarà de mostrar-mos es tendéncies deth joen deth nòste país envèrs tèmes fòrça importants coma era salut deth joen. Serà un document prioritari entara execucion de politiquas de joenessa adreçades as besonhs e mancances deth joen es qu'en treiram d'aguest estudi.

Un estudi que se realizarà enguan e que serà hèt a 200 joeni d'Aran a traucers d'entrevistes personalizadas, des resultats se'n harà ua publicacion que serà presentada a principis der an que ven.

Conselh Nacionau dera Joenessa de Catalonha

Ena sedença deth Consell Nacional de la Joventut de Catalunya, auec lòc ua amassada entre eth Conselh Generau d'Aran e eth madeish Conselh Nacionau dera Joenessa de Catalonha entà establir un principi d'acòrd e sajar de hèr un projècte amassa destinat exclusivament ath joen d'Aran.

Entre fòrça ahèrs que se tractèren, destaquen era publicacion d'un escrit per part deth govèrn d'Aran ena revista qu'edite periodicament tamb er objectiu de dar a conèisher era nòsta cultura, era nòsta identitat, fomentar era lengua aranesa e mostrar ara societat catalana eth trabalh en politiquas de joenessa qu'amie a tèrme eth Conselh Generau d'Aran.

E parallèlament eth Conselh Nacionau harà un escrit en aguesta madeisha revista entà que coneishatz era sua foncion e eth trabalh que desvolope, en aguest madeish numerò dera revista enes següentes planes veiratz eth primèr escrit que mos an hèt a arribar. Un aute des acòrds as que s'arribèren, ei d'establir un projècte entath foment der associacionisme en Aran, e poder d'aguesta manera optimizar recorsi e arténher un hilat d'objectius.

Se cree eth departament de joenessa en IEO

Eth dia 8 de mai se celebrèc en Tarbes ua amassada generala der Institut d'Estudis Occitans a on entre d'alti aspèctes s'aprovaue era constitucion deth sector de joenessa der IEO.

Esteve Clerc, joen Occitan, en serà eth president e amassa tamb eth se constituïc eth conselh d'administracion tamb un totau de 12 integrants deth quau ne forme part eth coordinador deth Conselh Juvenil d'Aran.

Eth Plan Generau de Joenessa dera Val d'Aran

En mes de junhsèga se finalizèc era redaccion deth Plan Generau de Joenessa, dejà a punt entara sua publicacion. Serà enviat a toti es integrants deth Conselh Juvenil d'Aran e posteriorament a toti es organismes, associacions e entitats de tot tipe entà que poguen participar ena sua redaccion exposant aqueres actuacions qu'aurie de hèr eth Conselh Generau d'Aran en matèria de joenessa. Tanben toti aqueri joeni non associats en poderàn auer un en tot demanar-lo ena Oficina de Joenessa deth Conselh Generau d'Aran e tanben eri poderàn expausar aqueres consideracions que creiguen convenientes. Parallèlament ad aguesta distribucion se facilitarà eth "planning comissionari" de redaccion deth plan, que non ei un auta causa qu'es dates de celebracion de toti es fòrums enes diuèrses poblacions d'Aran encaminades a qu'es joeni i poguen dèder era sua. Des d'ací, convidam a toti aqueri joeni qu'ath desiren a formar part e senter-se responsables deth sòn futur e a colaborar tamb çò qu'a d'èster es bases entà futures actuacions deth Conselh Generau d'Aran e dera administracion publica en generau en Aran en matèria de joenessa.

II trobada de Joeni Occitanocatalans

Endegar projectes de cooperacion bilaterau e multilaterau (Occitània Italiana, era Occitània Francesa, era Val d'Aran e Catalonha) atau coma tanben presentar ua propòsta oficiala entara representacion dera cultura e identitat occitana en Fòrum Universau des cultures que s'a de celebrar en Barcelona en an 2004, sigueren es dus punts claus dera II Trobada de Joeni Occitanocatalans que se celebrèc en Vielha eth passat dia 20 de juridìl.

Joeni occitans vengudi des de França e d'Itàlia atau coma tanben joeni catalans s'amassèren un an mès ena Val d'Aran tamb motiu dera celebracion des Jornades Universitàries Occitanocatalanes. Era jornada compdèc tamb era preséncia dera Sra. Rosa Maria Pujol i Galobart, secretària generau de Joenessa dera Generalitat de Catalonha, eth Sr. Raimón Goberna, vicepresident deth Conselh Nacionau dera Joenessa de Catalonha, eth Sr. Esteve Clerc, president deth sector dera joenessa der Institut d'Estudis Occitans e d'autres personalitats deth mon juvenil e occitan.

En parlament era secretària generau destaquèc era volentat d'assolidar ua jornada d'aguestes caracteristiques e convidèc a toti es joeni assistents a contunhar ena linha de

traball actuau entà acabar d'assolidar mès participacion qu'eth present an.

Per un aute biais, eth Sr. Goberna, destacaue eth hèt diferenciau d'Aran e convidau e endegar projectes de cooperacion entà arténher e fomentar er associacionisme entre eth joen d'Aran, joen occitan e joen catalan, e se mostrèc disponible a aufrir ath Conselh Generau d'Aran quinsevolh ajuda entà arténher aguest objectiu. Era "realizacion d'ua propòsta oficiala entara assisténcia activa dera cultura e identitat occitana en fòrum 2004" siguec eth punt mès debatut pendent tot eth dia. Era Sra. Pujol e eth Sr. Goberna aufriren eth sòn supòrt ara iniciatiua e se mostrèren disponibles a ajudar en tot çò de besonh entà poder participar-i.

Er establiment de projectes de cooperacion, siguec un aute des punts importants tractadi ena jornada e enes quaus es joeni mostrèren eth sòn supòrt.

A destacar eth nombre de participants (ua quarantia en totau) fòrça superior ara der an passat, mòstra dera importància que pren aguesta jornada entath desvolopament occitan entre es joeni. S'establic un plan de treball entà coordinar era jornada de joeni qu'aurà lòc er an que ven e era redaccion definitiua dera propòsta de participacion en fòrum.

Joeni damb salut

Eth Conselh Generau d'Aran a trauèrs dera Oficina de Joenessa e eth servici Aranés dera Salut tamb era collaboracion der I.E.S. d'Aran celebrèren era prumèra jornada "Joeni tamb Salut". Era jornada se desvolopèc peth maitin ena sala d'actes der Institut tamb dues conferéncias: ua sus alcòl e tabac, en tot tractar es efèctes qu'ocasiona eth sòn consum e escotèrem ua vivéncia personau de quauquarrés que deishèc de humar, que se mès non collaborèc un shinhau mès enes objectius que perseguie era jornada. Era dusau conferéncia parlaue sus eth SIDA e es malauties de transmission sexuau, en tot mostrar-mos es conferenciants dera charrada

un vidèu de joeni enes sues prumèras relacions sexuauas e er usstage que ne hèn der anticonceptiu. Quauqui joeni mostrèren eth sòn interès en preséncia dera Mgfc Conselhèra de Sanitat, Sra. Mercedes Delaurens qui s'encuedèc de daurir era jornada. Era jornada contunhèc, en tot aprofitar qu'ère jornada de pòrtes dubèrtes, tamb ua exhibicion de lançament de coets a pression e era celebracion deth dia deth libre e dera ròsa en commemoracion a Sant Jòrdi. Pera tarde alumnes d'ESO aueren ocasion d'anar entath cine a on se les projectèc ua pellicula. Era valoracion que se'n hè ei fòrça positiua e ja se comence a premanir era jornada der an que ven.

Secretaria Generau de Joenessa

Era Generalitat destine 248 milions d'èuros entàs joeni en 2002 laguens deth Plan Nacionau

(entre es nauï destaquen mesures de prevencion des accidents de transit e, en generau, de prevencion de conductes de risc); 6,5 milions d'èuros tara participacion sociu (a on destaque er impuls de naues formules de foment de participacion des joeni tamb accions coma er increment de fòrums joeni o era organizacion deth congrès dera joenessa catalana); e 3,2 milions d'èuros que destine era secretaria generau de Joenessa ar impuls e desplegament deth Plan Nacionau de Joenessa per part des ajuntaments, conselh comarcaus e Conselh Generau d'Aran.

Era Generalitat de Catalonha destinarà 248 milions d'èuros (mès de 41.000 MPTA), un 28% mès qu'er an passat, a portar a tèrme 198 actuacions adreçadas as joeni catalans pendent er an 2002 laguens deth Plan Nacionau de Joenessa de Catalonha. Aguesti programes impliquen es 15 departaments dera Generalitat e incidissen ena formacion, trabalh, lotjament, salut, participacion sociu e equilibri territorial, èishi que s'estructuren en Plan Nacionau de Joenessa d'acòrd tamb es diuèrsi ambits dera vida des joeni.

Es 248 milions d'èuros qu'era Generalitat destinarà en 2002 as joeni catalans se distribuís, en concret, dera següenta manèra: 74 milions d'èuros tà 85 programes d'educacion e cultura (entre es nauï destaquen er augment des iniciatiues adreçadas ath domini des naues tecnologies entre es joeni e promocion dera igualtat d'oportunitats en accés ath mon deth trabalh (principalement a partir deth pacte entara aucupacion juvenil de Catalonha signat eth passat octubre, en qué destaquen es actuacions que potèncien es mecanismes d'insercion e reinsercion laboraus, er impuls as programes de formacion professionau, aucupacionau, continuada, etc., atau coma tanben eth foment der esperit empenedor e es nauï hilats d'aucupacion); 42,3 milions d'èuros tà 6 actuacions entà facilitar er accés ath lotjament (enes quaus destaque er impuls deth programa entara construccion de 1.800 viuendes de loguèr entà joeni en periòde 2001-2003); 12,5 milions d'èuros tà 29 programes de promocion dera salut

Implicacion de toti es departaments

Es 198 actuacions adreçadas as joeni impliquen es 15 departaments dera Generalitat de Catalonha tamb un plantejament transversau coordinat pera Secretaria Generau de Joenessa e orientat ar assolidament des 117 objectius. Aguesta coordinacion interdepartamentau se concrète, d'un biais, en trabalh bilaterau e multilaterau, segontes es actuacions e, d'aute, ena adaptacion ath plan governamentau CAT21, en nau marc de referéncia entara coordinacion e coesion sociu dera accion de govèrn.

Desplegament territorial e participacion joena: mès de 45.000 èuros entath Plan Generau de Joenessa dera Val d'Aran

Es 198 programes dera Generalitat destinadi as joeni se complementen tamb dues granes accions que permeten eth desplegament deth Plan Nacionau de Joenessa: eth programa d'actuacions des administracions locaus e comarcaus a partir des Plans locaus e comarcaus de Joenessa, e eth foment dera participacion des joeni en dessenh d'aguesti plans. Entad aguest an 2002, eth Conselh Generau d'Aran a signat un convèni de collaboracion tamb era Secretaria Generau de Joenessa que supòse ua injeccion de mès de 45.000 èuros, entà qu'eth Conselh Generau d'Aran pòrte a tèrme actuacions especificques entàs joeni. D'entre aguestes actuacions destaque era creacion d'ua plana web.

Eth cornèr mieiambientau

Eth Conselh Generau d'Aran a trauers deth Servici d'Agricultura, Ramaderia e Miei Ambient, an metut en foncionament ua campanha de recuelhuda selectiua ena Val d'Aran.

Ei dirigida as viuendes e as comèrci deth país e se desvoloparà pendent tot er an 2002 d'ua manèra progressiua e seqüència en matèries a recuelher.

Conscients dera importància qu'aguesta campanha a entath nòste entorn naturau, era Oficina de Joenessa deth Conselh Generau d'Aran dedique en aguesta revista un petit espaci entara promocion dera campanha volent insistir fòrça ena poblacion joena.

Tanben eth Conselh Generau d'Aran entà potenciar era qualitat deth servici a metut a disposicion de toti es qu'ac desiren entà demanar informacion, hèr suggeriments o ben presentar quèishes, aquest telefon ei 973 64 01 33. Tanben vos aufrim era Oficina de Joenessa entà darvos era informacion qu'ajatz de besonh.

Entre toti auem de trabalhar pera proteccion deth nòste entorn naturau.

Eth veire ei 100% recicable e manten eth 100% des sues qualitats. 1kg de veire vielh da 1Kg de veire reciclat. Eth reciclatge consistís en hòner eth veire vielh entà hèr-ne de nau.

Non cau barrejar tamb eth papèr reciclable: papèrs engomats, plasticats, encerats, papèr de fax e mocadors. Tampòc cau barrejar, grapes, clips e d'auit elements metallics. Doblar ben eth carton redusís eth sòn volum.

Rebrematz qu'es envasi de plastic, es lates e es brics s'an de separar dera rèsta e portar-les en container auriò, que se trape en carrèr ath cant deth de papèr e de veire. Entà redusir eth volum des envasi les podem prensar o plegar-les abantes de depositar-les en contenidor.

Se lançam es piles usades tamb era rèsta de lordères van a parar ena incineradora. Alavetz, eth mercuri e es auti metaus pesats toxics pòden arribar ath miei e perjudicar as èstes vius.

Es medicaments caducats son residus especiaus qu'an d'èster recuelhuts selectivament entà tractar-les de manèra convenienta. Es medicaments sobrants non caducats pòden èster aprofitats en zònes dera planeta reprimides o en conflicte.

Un modèl tamb istòria

Conselh Nacionau dera Joenessa de Catalonha

Eth Conselh Nacionau dera joenessa de Catalonha (CNJC) ei era plataforma non governamentau qu'amasse es principaus entitats juvenils d'ambit nacionau e es conselhs territoriaus de joenessa. Actuament eth CNJC ei format per 69 federacions e entitats d'ambit nacionau que gràcies a ua destacada diversitat d'objectius d'òten d'ua grand riquesa, pluralitat e representativitat es projectes e es accions qu'impulsen eth Conselh. Es origens deth Conselh se remontan ar an 1976, quan es entitats juvenils catalanes creèren era Taula Coordinadora d'Entitats e Moviments de Joenessa de Catalonha, coneishuda coma era Taula de Joeni de Catalonha, ath madeish temps qu'es organizacions politiquas juvenils creauen eth Conselh de Fòrces Politiquas Juvenils. Tamb eth restabliment dera Generalitat de Catalonha, era taula de joeni prepausèc era creacion d'un conselh nacionau dera joenessa qu'auie d'amassar a totes es entitats juvenils.

Actuament, des deth CNJC trabalham en foment der associacionisme juvenil e, en generau, dera participacion democratica. Hèm de pònt entre es joeni e joenes e es poders publics entà facilitar era melhora dera situacion juvenil en toti es ambits. Tanben fomentam era promocion des relacions entre es entitats juvenils e procuram era projeccion, nivèu internacionau, dera activitat deth moviment associatiu juvenil catalan. Entre eth conjunt d'objectius, des deth Conselh concentram esfòrci ena vertebracion territoriala des joeni e joenes

a traùers dera participacion juvenil e er associacionisme. Ua actuacion de besonh entà hèr a entèner era veu des joeni de tot eth país sus quinsevolh des qüestions que mos preocupen e mos afècten. Ei en aguest sentit que des deth CNJC auem impulsat er airau territoriala des d'a on dam supòrt ara creacion de conselhs locals o comarcaus de joeni. Es conselhs locals de joeni son estructures democraticas formades per associacions juvenils d'un parçan qu'an coma foncion potenciar era base associatiua e trabalhar entà arténher ua interlocucion tamb es administracions locals. Ei a dider, fometar era creacion d'associacions coma espacis mès adienti entath desvolopament integrau deth joen e entara sua participacion tamb veu pròpia laguens deth conjunt dera societat.

Serada prèmi Aran de literatura

Eth Conselh Generau d' Aran a traùers dera Oficina de Foment e Ensenhament der Aranés organizèc eth passat 14 de junh en Parador de Vielha era serada d' entrèga des prèmis corresponenti ara dusau edicion deth prèmi Aran de Literatura, que compdèc tamb era presència deth Sindic d'Aran. Pendent era serada se celebrèc un concèrt de cançon occitana a cargue der ensembles vocau GESPE e un sopar de gala enes salons deth Parador, ara fin deth quau se procedie ara entrèga de prèmis. *Quauquí des premiadi seguèren:* En poesia eth guanhador siguec Xavi Gutiérrez. En narracion es guanhadors siguèren Sèrgi Javaloyes, Benoît Larraget e Juanita Santafusta.

Mn. Condò Sambeat

Un aute des prèmis literaris dejà assolidats e que compdèc tamb

ua grana participacion siguec era XII au. edicion deth Mn. Condò, Sambeat. Era entrèga de prèmis auec lòc eth dia 13 d'abriu en cinema de Vielha e compdèc tamb era presència dera Mgfea. Sra. Mercedes Delaurens, Conselhèra de Cultura.

Quauquí des seguèren:

Nivèu A: ena categoria de poesia Albert Vergés Gil ne siguec eth guanhador e en categoria de narracion era guanhadora siguec Marianna Boya Ané.

Nivèu B: en categoria poesia, Jonathan Berart Broto, guanhèc eth primèr prèmi e en narracion, se lo'n portec Esther Garcia.

Nivèu C: en categoria poesia, Ma. Aran Justo e Pablo Remiseiro en siguèren es guanhadors, e en categoria narracion, Blanca Boix.

Nivèu D: en categoria poesia, quedec desèrt e en narracion era guanhadora siguec Ingrid Jaquet Solé.

Era oficina de Joenessa se trasiade

A partir deth pròpleu mes de noveme
mos poderatz trapar en...

PALAI DE GÈU
Baishi
Joenessa@aran.org

**Plan Generau
de Joenessa**

**"entath Joen
d'Aran"**

Estudis de Joeni
Campanhes
d'informacion
e
sensibilizaciòn

Publicacions

Trobades

Seminaris

corsi

Ensenhament

Trabali

sant

Vacances

Lotjament

Temps de
Lèser

Espòrts

...

...

Plan Generau de Joenessa

Se voletz díder era vòsta, ara vos ac hèm facil. Da-mos es tues donades personaus e te convidaram entara redacciòn deth Plan Generau de Joenessa.

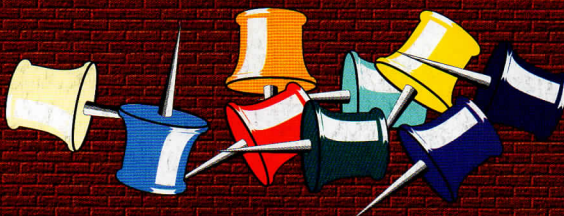
Nòm:

Adreça:

Poblacion:

Telf. de contacte: e-mail:

**Impresi
sense adreça**

Collabòre:

Generalitat de Catalunya
Departament dera Presidència
Secretaria Generau de Joenessa